

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

ร่าง

พระราชบัญญัติ

ป้องกันและปราบปรามการทรมานและ

การบังคับบุคคลให้สูญหายพ.ศ. ...

ร่าง พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหาย

บันทึกหลักการและเหตุผล

ประกอบร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหาย พ.ศ.

หลักการ

เพื่อให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหาย อันเป็นกฎหมายที่คุ้มครองสิทธิมนุษยชนตามพันธกรณีที่กำหนดไว้ในสนธิสัญญาระหว่างประเทศที่ประเทศไทย เป็นภาคีหรือร่วมลงนาม

เหตุผล

การทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหายซึ่งกระทำโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน อย่างร้ายแรง และเป็นกรกระทำละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ไม่อาจยกเว้นให้กระทำได้ ไม่ว่าสถานการณ์ใดๆ แม้ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติ หรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และร่วมลงนามในอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคน จากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ แต่ยังไม่มียกเว้นที่กำหนดฐานความผิด มาตรการป้องกันและปราบปราม มาตรการเยียวยาผู้เสียหาย และมาตรการอื่นที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับข้อบทในอนุสัญญาดังกล่าว จึงไม่สามารถดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดและช่วยเหลือเยียวยาผู้เสียหายได้สมดังเจตนารมณ์ของอนุสัญญาระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเข้าผูกพัน อีกทั้งอนุสัญญาทั้งสองต่างมีลักษณะร่วมกันหลายเรื่องที่กำหนดให้ ประเทศภาคีต้องปฏิบัติ ควบออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกรป้องกันและปราบปรามการทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหายให้รวมกันอยู่ในฉบับเดียว จึงเป็นแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย ยกกระดับ การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยให้เทียบเท่าสากล จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ฉบับแก้ไขล่าสุด ตามมติที่ประชุมคณะทำงานแก้ไขกฎหมายเพื่ออนุวัติการตามอนุสัญญาระหว่างประเทศ ว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ ครั้งที่ ๕/๒๕๕๗ วันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๗

ร่าง

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหาย พ.ศ.

.....
.....
.....

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทรมาน และการบังคับบุคคลให้สูญหาย

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหาย พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับนับแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

(๑) “การทรมาน” หมายความว่า การกระทำที่ทำให้เกิดความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมานอย่างร้ายแรง แก่ร่างกายหรือจิตใจต่อบุคคลหนึ่งบุคคลใดเพื่อที่จะให้ได้มาซึ่งข้อมูลหรือ คำสารภาพจากบุคคลนั้นหรือจาก บุคคลที่สามเพื่อการลงโทษบุคคลนั้นสำหรับการกระทำซึ่งบุคคลนั้นหรือบุคคลที่สามได้กระทำหรือ ถูกสงสัยว่า ได้กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อข่มขู่หรือขู่เชิญบุคคลนั้นหรือบุคคลที่สามหรือเพราะเหตุผลอื่นใดบน พื้นฐานของการเลือกปฏิบัติโดยการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือโดยการยุยงโดย ความยินยอมหรือโดยการรู้เห็นเป็นใจของเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือของบุคคลอื่นซึ่งปฏิบัติหน้าที่ราชการ โดยไม่ รวมถึงความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมานที่เกิดจากหรือ สืบเนื่องมาจากการลงโทษที่ชอบด้วยกฎหมาย

(๒) “การกระทำหรือการลงโทษที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี” หมายความว่า การกระทำที่ ทำให้เกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจต่อบุคคลหนึ่งบุคคลใดที่มีใช้การกระทำทรมานโดยการกระทำดังกล่าว เป็นการกระทำโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือโดยการยุยง โดยความยินยอม หรือโดยการรู้เห็นเป็นใจของเจ้าหน้าที่ ของรัฐ หรือของบุคคลอื่นซึ่งปฏิบัติหน้าที่ราชการ ทั้งนี้ไม่รวมอันตรายจากการลงโทษที่ชอบด้วยกฎหมาย

(๓) “การบังคับบุคคลให้สูญหาย” หมายความว่า การจับกุม คุมขัง ลักพา หรือกระทำการด้วยประการใดที่ เป็นการลิดรอนเสรีภาพในร่างกายต่อบุคคล ซึ่งกระทำโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือโดยบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ ได้รับคำสั่ง การสนับสนุน หรือการรู้เห็นเป็นใจจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ และมีการปฏิเสธว่ามีได้มีการจับกุม คุมขัง ลักพา หรือกระทำการด้วยประการใดที่เป็นการลิดรอนเสรีภาพในร่างกายของบุคคลนั้น หรือปกปิดชะตา กรรม หรือที่อยู่ของบุคคลนั้น

(๔) “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ พนักงานหรือบุคคลผู้ปฏิบัติในงานรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นซึ่งมิใช่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วย ลักษณะปกครองท้องถิ่น และให้หมายความรวมถึงกรรมการ อนุกรรมการ ลูกจ้างของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ

ฉบับแก้ไขล่าสุด ตามมติที่ประชุมคณะทำงานแก้ไขกฎหมายเพื่ออนุวัติการตามอนุสัญญาระหว่างประเทศ ว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ ครั้งที่ ๕/๒๕๕๗ วันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๗

หรือหน่วยงานของรัฐ และบุคคลหรือคณะบุคคลซึ่งใช้อำนาจหรือได้รับมอบให้ใช้อำนาจทางการปกครองของรัฐ ในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งตามกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นการจัดตั้งขึ้นในระบบราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือ กิจการอื่นของรัฐ

(๕) “ผู้เสียหาย” หมายความว่า บุคคลที่ได้รับความเสียหายจากการทรمانหรือการบังคับบุคคลให้สูญหาย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และหมายความรวมถึง บุพการี ผู้สืบสันดาน สามี ภรรยา ของ บุคคลดังกล่าว รวมทั้งผู้ได้รับผลกระทบโดยตรงด้วย

(๖) “คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทรمانและการบังคับ บุคคลให้สูญหาย

(๗) “คดีทรمان” หมายความว่า คดีอาญาที่ดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดฐานกระทำความทรمان ตาม พระราชบัญญัตินี้

(๘) “คดีบังคับบุคคลให้สูญหาย” หมายความว่า คดีอาญา ที่ดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดฐานบังคับ บุคคลให้สูญหายตามพระราชบัญญัตินี้

(๙) “การจำกัดเสรีภาพบุคคล” หมายความว่า การคุมตัว ควบคุมขัง กักขังหรือจำคุก

มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออก ระเบียบหรือประกาศที่มีผลเป็นการทั่วไป เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

การปราบปรามการทรمانและการบังคับบุคคลให้สูญหาย

มาตรา ๕ ผู้ใดเป็นเจ้าของหน้าที่ของรัฐ กระทำความทรمانต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท

ถ้าการกระทำตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำต่อเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี หญิงมีครรภ์ ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ทางร่างกายหรือจิตใจ หรือผู้ซึ่งไม่อาจพึ่งตนเองได้ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่เจ็ดปีถึงสามสิบปี และปรับตั้งแต่ หนึ่งแสนสี่หมื่นบาทถึงหกแสนบาท

ถ้าการกระทำตามวรรคหนึ่งเป็นเหตุให้ผู้ถูกทรمان ได้รับอันตรายสาหัสต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปี ถึงสามสิบปี และปรับตั้งแต่สองแสนถึงหกแสนบาท

ถ้าการกระทำตามวรรคหนึ่งเป็นเหตุให้ผู้ถูกทรمانถึงแก่ความตายต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต และ ปรับตั้งแต่หกแสนบาท ถึงหนึ่งล้านบาท

มาตรา ๖ ผู้ใดเป็นเจ้าของหน้าที่ของรัฐ กระทำการบังคับบุคคลให้สูญหายต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึง ยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท

ถ้าการกระทำตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำต่อเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี หญิงมีครรภ์ ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ทางร่างกายหรือจิตใจ หรือผู้ซึ่งไม่อาจพึ่งตนเองได้ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่เจ็ดปีถึงสามสิบปี และปรับตั้งแต่ หนึ่งแสนสี่หมื่นบาทถึงหกแสนบาท

ถ้าการกระทำตามวรรคหนึ่งเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำได้รับอันตรายสาหัส ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึง สามสิบปี และปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงหกแสนบาท

ฉบับแก้ไขล่าสุด ตามมติที่ประชุมคณะทำงานแก้ไขกฎหมายเพื่ออนุวัติการตามอนุสัญญาระหว่างประเทศ ว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ ครั้งที่ ๕/๒๕๕๗ วันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๗

ถ้าการกระทำตามวรรคหนึ่งเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำถึงแก่ความตาย ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่หกแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท

มาตรา ๗ ผู้ใดไม่ได้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ กระทำการทรมาน โดยการยุยง โดยความยินยอม หรือโดยการรู้เห็นเป็นใจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕

ผู้ใดไม่ได้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ กระทำการบังคับบุคคลให้สูญหาย โดยได้รับคำสั่ง โดยการสนับสนุน หรือโดยการรู้เห็นเป็นใจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖

มาตรา ๘ หากการทรมานได้กระทำกับผู้เสียหายรายเดียวกันและในวาระเดียวกับการบังคับบุคคลให้สูญหาย ให้ถือว่าเป็นการกระทำความผิดต่างกรรมกัน

มาตรา ๙ ผู้บังคับบัญชาผู้ใดทราบหรือจงใจเพิกเฉยต่อข้อมูลที่ระบุอย่างชัดเจนว่าผู้ซึ่งอยู่ใต้บังคับบัญชาของตน กำลังจะกระทำหรือได้กระทำความผิดตามมาตรา ๕ หรือมาตรา ๖ และไม่ดำเนินการทั้งหลายที่จำเป็นและเหมาะสมตามอำนาจของตนเพื่อป้องกันหรือระงับการกระทำความผิด หรือไม่ดำเนินการหรือส่งเรื่องให้ดำเนินการสอบสวนและดำเนินคดีตามกฎหมายต้องระวางโทษกึ่งหนึ่งของที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕ หรือมาตรา ๖ แล้วแต่กรณี

มาตรา ๑๐ ถ้าผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๖ และมาตรา ๗ ช่วยให้มีการค้นพบบุคคลที่ถูกบังคับให้สูญหายในสภาพมีชีวิตอยู่ให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการสอบสวนดำเนินคดี หรือชี้ตัวผู้กระทำความผิดศาลอาจลดโทษให้ได้ไม่เกินกึ่งหนึ่ง

มาตรา ๑๑ ~~สถานการณ์ฉุกเฉิน สงคราม ความไม่มั่นคงหรือสถานการณ์อื่นใดไม่อาจนำมาอ้างเพื่อให้~~กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมาย

มาตรา ๑๒ ความผิดตามพระราชบัญญัตินี้มีกำหนดอายุความ ๒๐ ปี
อายุความตามวรรคแรกให้เริ่มนับเมื่อการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้สิ้นสุดลงและผู้ถูกทรมานหรือผู้ถูกบังคับให้สูญหายอยู่ในวิสัยหรือโอกาสที่จะร้องทุกข์ได้

มาตรา ๑๓ ผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้นอกราชอาณาจักรจะต้องรับโทษในราชอาณาจักรโดยให้นำมาตรา ๑๐ แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๔ ห้ามนำคำให้การหรือข้อมูลใดที่ได้มาจากการทรมาน หรือการบังคับบุคคลให้สูญหายมาใช้เป็นหลักฐานในการดำเนินคดีใด เว้นแต่การดำเนินคดีต่อผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำการทรมาน หรือการบังคับบุคคลให้สูญหาย

มาตรา ๑๕ การกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้มิให้ ถือเป็นความผิดทางการเมืองตามกฎหมายว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนและกฎหมายว่าด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา

ฉบับแก้ไขล่าสุด ตามมติที่ประชุมคณะทำงานแก้ไขกฎหมายเพื่ออนุวัติการตามอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ ครั้งที่ ๕/๒๕๕๗ วันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๗

มาตรา ๑๖ ในคดีบังคับบุคคลให้สูญหายให้ดำเนินการสืบสวนจนกว่าจะพบบุคคลที่ถูกบังคับให้สูญหาย หรือปรากฏหลักฐานน่าเชื่อว่าบุคคลนั้นถึงแก่ความตาย

หมวด ๒

การป้องกันการทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหาย

มาตรา ๑๗ การจำกัดเสรีภาพของบุคคลใดโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือโดยบุคคลหรือกลุ่มบุคคลซึ่งดำเนินการโดยได้รับคำสั่ง การสนับสนุนหรือการรู้เห็นเป็นใจของเจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องไม่กระทำในสถานที่ลับ

มาตรา ๑๘ ผู้ถูกจำกัดเสรีภาพตามมาตรา ๑๗ ต้องได้รับการอนุญาตให้ติดต่อและได้รับการเยี่ยมจากญาติ หนายความ หรือผู้ที่ตนไว้วางใจ และมีสิทธิแจ้งให้บุคคลดังกล่าวทราบถึงสภาพการคุมขังและสถานที่คุมขัง

กรณีผู้ถูกจำกัดเสรีภาพเป็นชาวต่างชาติ จะต้องได้รับการอนุญาตให้ติดต่อกับเจ้าหน้าที่กงสุล

มาตรา ๑๙ เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีหน้าที่ควบคุมบุคคลผู้ถูกจำกัดเสรีภาพตามกฎหมายมีหน้าที่ที่จะต้องบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกจำกัดเสรีภาพ ดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อ นามสกุล ตำแหน่งรูปพรรณ รวมทั้งข้อมูลส่วนบุคคลอื่น ของผู้ถูกจำกัดเสรีภาพ

(๒) วัน เวลา และสถานที่ของการถูกจำกัดเสรีภาพและข้อมูลเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทำการจำกัดเสรีภาพ ในกรณีที่มีการย้ายสถานที่ดังกล่าวจะต้องมีการระบุถึงสถานที่ปลายทางที่รับตัวผู้ถูกจำกัดเสรีภาพ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐที่รับผิดชอบการย้ายที่จำกัดเสรีภาพนั้น

(๓) คำสั่งที่ทำให้มีการจำกัดเสรีภาพและเหตุแห่งการออกคำสั่งนั้น

(๔) เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ออกคำสั่งให้มีการจำกัดเสรีภาพ

(๕) วัน เวลา และสถานที่ของการปล่อยตัวผู้ถูกจำกัดเสรีภาพ

(๖) ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพร่างกายของบุคคลที่ถูกจำกัดเสรีภาพก่อนถูกจำกัดเสรีภาพและก่อนการปล่อยตัว ในกรณีที่ผู้ถูกคุมขังถึงแก่ความตายระหว่างการคุมขังจะต้องระบุถึงสาเหตุแห่งการตายและสถานที่เก็บศพ

มาตรา ๒๐ ญาติหรือผู้มีส่วนได้เสียกับผู้ถูกจำกัดเสรีภาพมีสิทธิร้องขอต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทำการจำกัดเสรีภาพบุคคลใดให้เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกจำกัดเสรีภาพตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๙

หากเจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิเสธที่จะเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกจำกัดเสรีภาพ ญาติหรือผู้มีส่วนได้เสียกับผู้ถูกจำกัดเสรีภาพมีสิทธิร้องขอต่อศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีอาญาในท้องที่ที่มีการจำกัดเสรีภาพหรือท้องที่ที่มีเหตุอันควรเชื่อว่ามีมีการจำกัดเสรีภาพเพื่อให้ศาลสั่งเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวได้

ศาลมีอำนาจสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่จำกัดเสรีภาพบุคคลใดเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกจำกัดเสรีภาพตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๙ ให้กับญาติหรือผู้มีส่วนได้เสียกับผู้ถูกจำกัดเสรีภาพได้

บทบัญญัติในมาตรานี้ไม่กระทบกระเทือนถึงการร้องขอให้ปล่อยผู้ถูกคุมขังจากการคุมขังโดยมิชอบด้วยกฎหมายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ฉบับแก้ไขล่าสุด ตามมติที่ประชุมคณะทำงานแก้ไขกฎหมายเพื่ออนุวัติการตามอนุสัญญาาระหว่างประเทศ ว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ ครั้งที่ ๕/๒๕๕๗ วันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๗

มาตรา ๒๑ เจ้าหน้าที่ของรัฐที่จำกัดเสรีภาพบุคคลใดหรือศาลอาจไม่เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกจำกัดเสรีภาพตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๙ หากการเปิดเผยดังกล่าวอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อบุคคลหรืออันตรายต่อความเป็นส่วนตัวของบุคคล หรือเป็นอุปสรรคต่อการสืบสวนคดีอาญา

เจ้าหน้าที่ของรัฐที่จำกัดเสรีภาพบุคคลใดหรือศาลต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกจำกัดเสรีภาพตามความในวรรคหนึ่ง หากการไม่เปิดเผยข้อมูลเป็นเหตุให้เกิดการทรมาน การบังคับบุคคลให้สูญหายหรือทำให้เกิดการคุมขังในสถานที่ลับ

มาตรา ๒๒ เมื่อมีการอ้างว่าบุคคลใดถูกทรมาน บุคคลดังต่อไปนี้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลอาญาในท้องที่ที่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นหรือเชื่อว่าการกระทำความผิดเกิดขึ้น เพื่อให้มีคำสั่งระงับการกระทำเช่นนั้น

- (๑) ผู้เสียหาย
- (๒) พนักงานอัยการ
- (๓) พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ
- (๔) คณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการหรือเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ
- (๕) บุคคลอื่นใดเพื่อประโยชน์ของผู้เสียหาย

เมื่อได้รับคำร้องตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลไต่สวนคดีโดยเร็ว โดยมีอำนาจเรียกเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือบุคคลอื่นใดมาให้ถ้อยคำ หรือให้ส่งเอกสาร หรือวัตถุอื่นใดประกอบการไต่สวน

มาตรา ๒๓ เพื่อประโยชน์ในการระงับการทรมาน และเยียวยาความเสียหายเบื้องต้น ศาลที่ทำหน้าที่ไต่สวนคดีในมาตรา ๒๒ อาจมีคำสั่งดังต่อไปนี้

- (๑) สั่งให้ยุติการทรมาน
- (๒) ปลดปล่อยตัวบุคคลผู้ถูกจำกัดเสรีภาพ
- (๓) เปลี่ยนสถานที่คุมขัง
- (๔) ให้ผู้เสียหายได้พบญาติ ทนายความ หรือบุคคลอื่นที่ไว้วางใจเป็นการส่วนตัว
- (๕) เยียวยาเบื้องต้นด้านการเงิน
- (๖) จัดให้มีการรักษาพยาบาลรวมทั้งการฟื้นฟูร่างกายและจิตใจ
- (๗) เปิดเผยเอกสาร บันทึก หรือข้อมูลอื่นใด
- (๘) มาตรการอื่นใดที่เหมาะสมเพื่อประโยชน์ในการระงับการกระทำหรือเยียวยาเบื้องต้นกับผู้เสียหาย

บทบัญญัติในมาตรานี้ไม่กระทบกระเทือนถึงการร้องขอให้ปล่อยผู้ถูกคุมขังจากการคุมขังโดยมิชอบด้วยกฎหมายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและศาลอาจพิจารณาและมีคำสั่งพร้อมกับคำขอให้ปล่อยผู้ถูกคุมขังจากการคุมขังโดยมิชอบด้วยกฎหมายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้

มาตรา ๒๔ ห้ามมิให้หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการส่งตัวบุคคลใดออกไปนอกราชอาณาจักร หากเป็นที่เชื่อได้ว่าการส่งบุคคลดังกล่าวออกไปจะส่งผลให้บุคคลนั้นถูกกระทำการทรมานหรือถูกบังคับให้สูญหาย

ฉบับแก้ไขล่าสุด ตามมติที่ประชุมคณะทำงานแก้ไขกฎหมายเพื่ออนุวัติการตามอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ ครั้งที่ ๕/๒๕๕๗ วันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๗

หมวด ๓
คณะกรรมการ

มาตรา ๒๕ ให้มีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหายขึ้น คณะหนึ่ง ประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นประธาน ปลัดกระทรวงยุติธรรมเป็นรองประธาน ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงมหาดไทย ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อัยการสูงสุด อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ นายกสภานายความ และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้และประสบการณ์เป็นที่ประจักษ์ด้านสิทธิมนุษยชนสี่คน ด้านการแพทย์หนึ่งคน และด้านจิตวิทยาหนึ่งคน เป็นกรรมการ

อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเป็นกรรมการและเลขานุการ
คณะกรรมการอาจแต่งตั้งผู้ช่วยเลขานุการได้อีกไม่เกินสองคน

มาตรา ๒๖ ให้อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพจัดให้มีคณะกรรมการสรรหากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ตามมาตรา ๒๕ และเสนอชื่อผู้ทรงคุณวุฒิให้ประธานคณะกรรมการมีคำสั่งแต่งตั้งเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

มาตรา ๒๗ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจะต้องมีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทย

(๒) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๓) ไม่เป็นสมาชิกคณะรัฐมนตรี รัฐสภา หรือศาล สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมือง

(๔) ไม่เป็นผู้อยู่ระหว่างถูกสั่งให้พักราชการหรือถูกสั่งให้ออกจากราชการ

(๕) ไม่เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจเพราะกระทำผิดวินัย

(๖) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก รวมทั้งคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกแต่ให้การลงโทษหรือรอการกำหนดโทษ เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่กระทำโดยประมาท ความผิดฐานหมิ่นประมาท หรือความผิดลหุโทษ

(๗) ไม่เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติ มีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ หรือเพราะเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการฟอกเงิน

(๘) ไม่เคยเป็นผู้ที่เคยมีประวัติกระทำการละเมิดสิทธิมนุษยชนมาก่อน

มาตรา ๒๘ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี และดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้

เพื่อให้ได้มาซึ่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิชุดใหม่ ให้ดำเนินการแต่งตั้งกรรมการขึ้นใหม่ก่อนครบวาระของกรรมการชุดเดิมเป็นระยะเวลาหกสิบวัน

ในกรณีที่ยังไม่มีกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ หรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิครบวาระแล้วยังไม่มีการตั้งกรรมการชุดใหม่ ให้กรรมการที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อน

ฉบับแก้ไขล่าสุด ตามมติที่ประชุมคณะทำงานแก้ไขกฎหมายเพื่ออนุวัติการตามอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ ครั้งที่ ๕/๒๕๕๗ วันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๗

มาตรา ๒๙ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมาตรา ๒๗

มาตรา ๓๐ เมื่อตำแหน่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิว่างลงก่อนครบวาระ ให้ดำเนินการสรรหากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายในหกสิบวัน เว้นแต่วาระของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเหลือไม่ถึงเก้าสิบวัน จะไม่แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิก็ได้ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับการแต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้มีวาระการดำรงตำแหน่งเท่ากับเวลาที่เหลืออยู่ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่ยังอยู่ในตำแหน่ง

ในระหว่างที่ยังไม่ได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้กรรมการที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้

มาตรา ๓๑ การประชุมของคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการที่มีอยู่ จึงครบเป็นองค์ประชุม

ในการวินิจฉัยชี้ขาดให้ถือเสียงข้างมาก ถ้ามีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาดในการประชุม

การกำหนดเบี้ยประชุมของคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ ที่ปรึกษา ผู้ช่วยเลขานุการของคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการ ให้เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยเบี้ยประชุมกรรมการ

มาตรา ๓๒ คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรี หรือหน่วยงานของรัฐให้มีการปรับปรุง กฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือมาตรการป้องกันและปราบปรามการทรมาน การกระทำหรือการลงโทษที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรีและการบังคับบุคคลให้สูญหาย

(๒) กำหนดนโยบาย แผนงาน และมาตรการเพื่อป้องกันและปราบปรามการทรมาน การกระทำหรือการลงโทษที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และการบังคับบุคคลให้สูญหาย

(๓) ร่วมมือและประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในการสืบหาติดตาม ช่วยเหลือบุคคลดังกล่าว

(๔) ร้องขอให้มีการระงับการทรมาน ตามนัยแห่งมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัตินี้ และร้องขอให้มีการปล่อยผู้ที่ถูกคุมขังโดยมิชอบด้วยกฎหมายตามนัยแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

(๕) เรียกเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลใดมาให้ข้อมูล หรือเรียกให้ส่งพยานหลักฐานใดในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้

(๖) สืบสวนสอบสวนข้อร้องเรียน หรือคดีทรมาน หรือคดีบังคับบุคคลให้สูญหาย รวมทั้งมอบหมายให้พนักงานอัยการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีอำนาจสอบสวนคดีอาญา เป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบในการดำเนินคดีทรมาน และคดีบังคับบุคคลให้สูญหาย รวมทั้งเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมมีอำนาจสั่งเปลี่ยนตัวพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ โดยต้องแจ้งความก้าวหน้าและผลการสืบสวนสอบสวนตามผู้เสียหายร้องขอ

(๗) กำหนดนโยบาย และมาตรการฟื้นฟูและเยียวยาด้านร่างกายและจิตใจแก่ผู้เสียหาย

(๘) ช่วยเหลือและเยียวยาผู้เสียหายทั้งทางการเงินและทางจิตใจ ตลอดรวมถึงการฟื้นฟูระยะยาวทางการแพทย์ให้กับผู้เสียหาย

ฉบับแก้ไขล่าสุด ตามมติที่ประชุมคณะทำงานแก้ไขกฎหมายเพื่ออนวัตกรรมการตามอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ ครั้งที่ ๕/๒๕๕๗ วันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๗

(๙) แต่งตั้งที่ปรึกษา อนุกรรมการ หรือเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติงานตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

(๑๐) ร้องขอและประสานงานกับหน่วยงานของรัฐเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการทรมาน และการบังคับบุคคลให้สูญหาย

(๑๑) สนับสนุนให้หน่วยงานภาครัฐและเอกชนรวมทั้งภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันการทรมาน และการบังคับบุคคลให้สูญหาย

(๑๒) กำหนดมาตรการในการคุ้มครองพยานให้กับผู้แจ้งข้อมูล ผู้เสียหาย โจทก์ และพยานในคดีทรมาน และคดีบังคับบุคคลให้สูญหาย

(๑๓) ศึกษา วิจัย และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการทรมาน การกระทำหรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และการบังคับบุคคลให้สูญหาย

(๑๔) จัดทำรายงานผลดำเนินการประจำปีเสนอต่อคณะรัฐมนตรี พร้อมทั้งแนวทางการป้องกันและปราบปรามการทรมาน และการบังคับบุคคลให้สูญหาย

(๑๕) ออกระเบียบหรือประกาศเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ หรือค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติหน้าที่ รวมทั้งค่าใช้จ่ายอื่น เมื่อระเบียบหรือประกาศดังกล่าวประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้มีผลบังคับใช้ได้

(๑๖) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหาย

มาตรา ๓๓ คณะกรรมการมีอำนาจในการรับคำร้องเรียนและติดตามเพื่อตรวจสอบการบังคับบุคคลให้สูญหายได้เองแม้จะไม่มีผู้ร้องเรียน และสามารถรับเรื่องร้องเรียนที่ไม่มีระบุชื่อผู้ร้องได้

มาตรา ๓๔ ให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพกระทรวงยุติธรรมทำหน้าที่เป็นสำนักงานธุรการของคณะกรรมการ และให้อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบในการปฏิบัติงานของสำนักงานธุรการของคณะกรรมการ และให้มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ปฏิบัติงานธุรการ สนับสนุน และอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ ที่ปรึกษา หรือเจ้าหน้าที่ที่คณะกรรมการแต่งตั้ง

(๒) ศึกษา รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของคณะกรรมการ

(๓) เผยแพร่วิชาการและความรู้แก่ประชาชนในเรื่องการทรมาน และการบังคับบุคคลให้สูญหาย

(๔) ประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ

(๕) ปฏิบัติการอื่นตามที่คณะกรรมการ หรือคณะอนุกรรมการมอบหมาย

มาตรา ๓๕ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ให้กรรมการ อนุกรรมการ และเจ้าหน้าที่ที่คณะกรรมการแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

ฉบับแก้ไขล่าสุด ตามมติที่ประชุมคณะทำงานแก้ไขกฎหมายเพื่ออนุวัติการตามอนุสัญญาระหว่างประเทศ ว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ ครั้งที่ ๕/๒๕๕๗ วันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๗

หมวด ๔

การดำเนินคดีทรมานและคดีบังคับบุคคลให้สูญหาย

มาตรา ๓๖ ผู้ใดพบเห็นหรือทราบการกระทำการทรมาน หรือการบังคับบุคคลให้สูญหาย ต้องแจ้งให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ คณะกรรมการ หรือคณะอนุกรรมการที่ได้รับมอบหมายโดยไม่ชักช้า

ให้พนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ หรือเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ หรือคณะอนุกรรมการที่ได้รับแจ้งในวรรคแรกส่งเรื่องต่อให้คณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการที่ได้รับมอบหมายดำเนินการติดตามสืบหาช่วยเหลือผู้เสียหาย ดำเนินการระงับการกระทำความผิด ดำเนินคดีกับผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด และเยียวยาผู้เสียหายตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้ที่แจ้งความตามวรรคหนึ่งที่ได้กระทำโดยสุจริต ย่อมได้รับความคุ้มครองไม่ต้องถูกดำเนินคดีอาญา คดีแพ่ง หรือคดีปกครอง หากภายหลังปรากฏว่าไม่มีการกระทำความผิดที่ได้รับแจ้ง

มาตรา ๓๗ คณะกรรมการมีอำนาจขอให้หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน หรือเข้าร่วมปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ได้โดยคำนึงถึงหลักประสิทธิภาพและหลีกเลี่ยงมิให้เกิดความขัดกันของตำแหน่งหน้าที่ของผู้ถูกกล่าวหากับผู้ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน หรือเข้าร่วมปฏิบัติหน้าที่

ให้หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐตามวรรคหนึ่งให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน หรือเข้าร่วมปฏิบัติการตามคำขอของคณะกรรมการ โดยได้รับค่าใช้จ่ายหรือค่าตอบแทนที่จำเป็นในการช่วยเหลือ สนับสนุน หรือเข้าร่วมปฏิบัติหน้าที่

มาตรา ๓๘ ให้คณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการที่ได้รับมอบหมายด้านการสอบสวนคดีทรมานและคดีบังคับบุคคลให้สูญหายมีอำนาจมอบหมายให้พนักงานอัยการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีอำนาจสอบสวนคดีอาญาเป็นพนักงานสอบสวนและพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบคดีทรมานและคดีบังคับบุคคลให้สูญหาย

คณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการอาจมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ของรัฐคนหนึ่งคนใดเข้าร่วมสอบสวนคดีทรมานและคดีบังคับบุคคลให้สูญหายก็ได้

การมอบหมายพนักงานสอบสวนและพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบคดีทรมานและคดีบังคับบุคคลให้สูญหายตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้คำนึงถึงหลักประสิทธิภาพและหลีกเลี่ยงมิให้เกิดความขัดกันของตำแหน่งหน้าที่ของผู้ถูกกล่าวหากับผู้เป็นพนักงานสอบสวน

ในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการสืบสวนสอบสวนคดีทรมานหรือคดีบังคับบุคคลให้สูญหาย ให้พนักงานสอบสวนจัดให้มีนักนิติวิทยาศาสตร์ แพทย์ หรือจิตแพทย์ เข้าร่วมในการสืบสวนสอบสวนด้วย ทั้งนี้ หลักเกณฑ์และวิธีการให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีกำหนด

การสอบสวนคดีทรมานและคดีบังคับบุคคลให้สูญหายมิให้อยู่ในอำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

มาตรา ๓๙ เมื่อสรุปสำนวนการสอบสวนคดีทรมานหรือคดีบังคับบุคคลให้สูญหายเสร็จสิ้นให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบเสนอความเห็นต่อพนักงานอัยการคดีพิเศษเพื่อพิจารณาฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลอาญาต่อไป

ฉบับแก้ไขล่าสุด ตามมติที่ประชุมคณะทำงานแก้ไขกฎหมายเพื่ออนุวัติการตามอนุสัญญาระหว่างประเทศ ว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ ครั้งที่ ๕/๒๕๕๗ วันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๗

มาตรา ๔๐ ให้ศาลอาญาเป็นศาลที่มีเขตอำนาจเหนือคดีทรมานหรือคดีบังคับบุคคลให้สูญหาย ที่ราชอาณาจักร และที่ได้กระทำนอกราชอาณาจักร

มาตรา ๔๑ การสืบสวนการสอบสวนและการดำเนินคดีทรมานและคดีบังคับบุคคลให้สูญหายให้ใช้ บทบัญญัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาโดยอนุโลม และให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ได้รับการแต่งตั้ง ให้ดำเนินคดีทรมานหรือคดีบังคับบุคคลให้สูญหายตามความในมาตรา ๓๘ มีอำนาจของพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในการดำเนินคดีทรมานหรือคดีบังคับบุคคลให้สูญหาย

มาตรา ๔๒ ในกรณีผู้เสียหายตามพระราชบัญญัตินี้อยู่ในระหว่างการควบคุมตัวตามกฎหมายอื่น ให้พนักงานสอบสวนคดีทรมานหรือคดีบังคับบุคคลให้สูญหายมีอำนาจควบคุมตัวผู้เสียหายแทนได้เป็น การชั่วคราวหรือให้มีการเปลี่ยนสถานที่คุมขังแก่ผู้เสียหายเพื่อความปลอดภัยของผู้เสียหาย

มาตรา ๔๓ ให้พนักงานสอบสวน พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ เจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ ดำเนินคดี และที่ปรึกษาคดีทรมานหรือคดีบังคับบุคคลให้สูญหายได้รับค่าตอบแทนตามที่กำหนดในระเบียบของ กระทรวงยุติธรรมโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

หมายเหตุ : การทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหายซึ่งกระทำโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นการละเมิดสิทธิ มนุษยชนอย่างร้ายแรง และเป็นกรกระทำละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ไม่อาจยกเว้นให้กระทำได้ได้ไม่ว่าสถานการณ์ ใดๆ แม้ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ และ ร่วมลงนามในอนุสัญญาคู่ครอง บุคคลจากการบังคับให้สูญหาย แต่จำเป็นที่จะต้องมิบบทบัญญัติที่กำหนดฐานความผิดเป็นการเฉพาะ มาตรการ ป้องกันและปราบปราม มาตรการเยียวยาผู้เสียหาย และมาตรการอื่นที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับข้อบทใน อนุสัญญาดังกล่าว จึงไม่สามารถดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดและช่วยเหลือเยียวยาผู้เสียหายได้สมดัง เจตนารมณ์ของอนุสัญญาระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเข้าผูกพัน อีกทั้งอนุสัญญาทั้งสองต่างมีลักษณะร่วมกัน หลายเรื่องที่กำหนดให้ประเทศภาคีต้องปฏิบัติ การออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปราม การทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหายให้รวมกันอยู่ในฉบับเดียวจึงเป็นแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพในการ บังคับใช้กฎหมาย ยกระดับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยให้เทียบเท่าสากล จึงจำเป็นต้องตรา พระราชบัญญัตินี้

ฉบับแก้ไขล่าสุด ตามมติที่ประชุมคณะทำงานแก้ไขกฎหมายเพื่ออนุวัติการตามอนุสัญญาระหว่างประเทศ ว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ ครั้งที่ ๕/๒๕๕๗ วันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๗